

Versjon OED/EV 26.8.2005

Rammenotat om direktiv 2001/77/EC av 27.9.2001 om fremme av elektrisitet produsert fra fornybar energi i det indre elektrisitetsmarkedet

1. Bakgrunn og status

EUs direktiv 2001/77/EC om å fremme fornybare energi i det indre elektrisitetsmarked ble vedtatt av EU den 27. september 2001. Direktivet er hjemlet i EU-traktatens art. 175 (miljø).

EØS-komiteen besluttet 8. juli 2005 å innlemme direktivet i EØS-avtalen, men Island må gjøre lovendringer før beslutningen trer i kraft. Disse lovendringene må komme innen seks måneder. De sentrale elementene i direktivet er allerede innført i Norge.

Direktivets formål er at konsumet av fornybar elektrisitet skal øke og utgjøre 22,1 % av EU-landenes totale elkonsument i 2010, mot 13,9 % i referanseåret 1997. Dette målet er utledet fra EUs overordnede mål om at 12 % av totalt energiforbruk i 2010 skal komme fra fornybare energikilder. Målet er også knyttet opp til EUs klimapolitikkstrategi siden en overgang til fornybar energi reduserer klimagassutslippene. I tillegg er direktivet ment å styrke energi-forsyningsikkerheten, øke spekteret av energibærere, beskytte miljøet samt skape arbeidsplasser og økonomisk aktivitet.

Det er gjennom direktivet skapt en forventning til en generelt styrket politikk for å fremme kraftproduksjon fra fornybar energi. Dette kan skje gjennom ulike virkemidler, og det er ikke gitt føringer for valg av virkemiddel. Kommisjonen vil vurdere erfaringene med nasjonale støtteordninger som kommer frem i forbindelse med gjennomføringen av dette direktivet (2001/77/EC). På bakgrunn av dette kan Kommisjonen foreslå felles retningslinjer eller et felles støttesystem for elektrisitet fra fornybare energikilder. En forventer høsten 2005 en rapport fra Kommisjonen som oppsummerer erfaringene med direktivet (2001/77/EC) og omtaler behov for videre koordinering av virkemiddelbruken.

Hovedelementene i direktivet er som følger;

Slettet: H:\ramme resdirektivet versjon europaport 2608051.doc

- I henhold til definisjonen i direktivet er alle fornybare energikilder omfattet av direktivet som vind, sol, bølger, tidevann, biogasser og vannkraft uavhengig av størrelsen på produksjonsanlegget. **(artikkel 2)**
- I direktivet er det bestemmelser for etablering, kontroll og oppfølging av nasjonale indikative mål for forbruk av fornybar elektrisitet. Hovedinnholdet i artikkelen er at hvert enkelt medlemsland skal sette nasjonale mål for anvendelse av fornybar elektrisitet frem mot 2010. I et annekset til direktivet er det satt referanseverdier for senere innrapportering av indikative andelsmål for hvert enkelt medlemsland. Kommisjonen skal, basert på innrapporteringer fra medlemslandene, følge opp medlemslandenes planer og tiltak. Kommisjonen kan komme med forslag om mer bindende mål for medlemslandene hvis det viser seg at økningen i bruken av elektrisitet fra fornybare energikilder ikke samsvarer med EUs samlede mål.

Medlemslandene hadde frist til 27. oktober 2003 for å rapportere om sin måloppnåelse i forhold til nasjonale indikative mål. Slike rapporter skal deretter offentliggjøres hvert andre år. **(artikkel 3)**

- De enkelte land kan opprettholde sine individuelle støtteordninger så sant de er i tråd med retningslinjene for statsstøtte til miljøtiltak. Innen høsten 2005 skal imidlertid Kommisjonen komme med en rapport som evaluerer erfaringene med hvordan ulike virkemidler sameksisterer. Om nødvendig vil Kommisjonen komme med forslag om en ny ramme for hvordan virkemidler kan innrettes for alle EU-landene. **(artikkel 4)**
- Direktivet legger opp til at produsenter av fornybar elektrisitet kan få tildelt en opprinnelsesgaranti for elektrisiteten de produserer. Opprinnelsesgarantien skal angi hvilken kilde som er tatt i bruk, samt dato for produksjon og produksjonssted. Når det gjelder vannkraft skal også anleggets effektkapasitet angis. Et system med opprinnelsesgarantier skal være operativt fra 27. oktober 2003. Medlemslandene kan etablere et eget organ, uavhengig av produksjon og distribusjonsaktiviteter, til å overvåke utstedelsen av slike opprinnelsesgarantier. Garantiene i hvert enkelt medlemsland skal aksepteres og være gyldige i alle medlemslandene. **(artikkel 5)**

I direktivets fortekst pkt. 11 heter det at opprinnelsesgarantiene ikke må forveksles med grønne sertifikater (grønne sertifikater er en vanlig betegnelse på omsettbare sertifikater).

- I henhold til direktivet skal medlemslandene gå gjennom eksisterende administrative prosedyrer med det mål å redusere barrierer mot økt produksjon fra fornybare energikilder. Målet er en mest mulig strømlinjeformet koordinering mellom ulike administrative organer vedrørende tidsfrister, mottagelse samt behandling av søknader om konsesjoner. **(artikkel 6)**

- Det fastslås at operatørene av transmisjons- og distribusjonsnettene skal garantere for at produsenter av fornybar elektrisitet får adgang til nettet på ikke-diskriminerende vilkår. Slike produsenter kan også gis prioritert adgang dersom det er i tråd med systemdriften i landet. (**artikkel 7**)

2. Gjeldende norsk rett på området og behovet for endringer

Det er allerede etablert et system med opprinnelsesgarantier. Statnett SF innehar et ansvar for å utstede disse med grunnlag i Energiloven § 4-3.

En bestemmelse om opprinnelsesgarantier for fornybar elektrisitet må sees i sammenheng med en tilsvarende bestemmelse om opprinnelsesgarantier i CHP-direktivet (2004/8/EC) artikkel 5.

Bestemmelsen i artikkel 7 vedrørende tilgangen til nettet er av en slik art at den krever gjennomføring i lov eller forskrift. Olje- og energidepartementets vurdering er imidlertid at Forskrift om økonomisk og teknisk rapportering, inntektsramme for nettvirksomheten og tariffen av 11. mars 1999 nr. 302 oppfyller direktivets krav i artikkel 7.

3. Norske interesser

Norge har den høyeste andelen fornybar elproduksjon i Europa ved siden av Island. I basisåret 1997, som var nær et gjennomsnittsåår når det gjelder produksjon og forbruk, var andelen fornybar el av total elektrisitetskonsum 96 prosent. Dette er langt høyere enn i EU-landene.

Norge har gått inn for å sette et indikativt mål på 90 prosent for 2010 (fornybar elproduksjon delt på brutto elkonsument). I tråd med Regjeringens politikk på området vil det innebære en betydelig økning i produksjonen av fornybar elektrisitet.

Ved gjennomføring av direktiv 2001/77/EC vil Norge sammen med EU-landene, så godt det er mulig innen rammen av EØS, delta i den videre drøfting av rammene og virkemiddelbruken i det indre elmarkedet som er etablert i EØS.

4. Forhandlingssituasjonen i EU/EØS og vedtak i EØS komiteen

Det var diskusjon mellom Rådet og Europaparlamentet da direktivet ble fremforhandlet om målet skulle være bindende eller indikativt. Medlemslandene forhandlet seg frem til en løsning med Europaparlamentet som innebar at kun referanseverdier for de indikative mål skulle inkluderes i selve vedtaksteksten fra 2001.

Direktivet fremstår som en bred politisk ramme for å fremme produksjon og forbruk av elektrisitet fra fornybar energi i det indre marked hvor ulike virkemidler tilpasset den nasjonale situasjon kan anvendes. Kommisjonen vil vurdere erfaringer fra de forskjellige medlemslandene og kan på bakgrunn av dette eventuelt foreslå en videre harmonisering.

For at norske aktører skal ha mulighet til å vise at deres elektrisitet er produsert fra fornybare energikilder, innførte Norge i 2003 et system for midlertidige opprinnelsesgarantier før direktivet var gjennomført. Dette systemet for opprinnelsesgarantier blir permanent etter at EØS-komiteens beslutning om innlemming av direktivet i EØS-avtalen trer i kraft.

Norge har tatt sikte på å innlemme direktivet i EØS på samme måte som EU-landene gjorde da de vedtok direktivet.

Tilpasningen til direktivet for EØS-landene er innlemmet i Annex 4 (Energy) av EØS-avtalen på grunnlag av beslutningen i EØS-komiteen 8. juli 2005. I denne teksten er det gjengitt hvilke indikative mål for anvendelsen av fornybar elektrisitet for Island (99,5%) og Norge (90%) legger til grunn for 2010 samtidig som det er lagt inn en erklæring fra Island og Norge som gir en forståelse av den særskilte situasjonen i landene. Erklæringene er gjengitt under i pkt (7) og (8).

(7) The figure for Iceland is contingent upon there being no changes in interconnectivity with other electricity systems. Furthermore, due to the importance of climatic factors on the production of electricity from hydro resources, the demand for electricity and breakdowns in transmission the figure for 2010 should be calculated on a long-range model based on hydrologic and climatic conditions.

(8) The ability of Norway to reach its target of 90 percent is contingent upon electricity consumption not increasing by more than 1 percent annually. This corresponds with approximately 6 - 7 TWh new production capacity of electricity from renewable energy sources being introduced from 1997 to 2010.

The considerable variations in Norwegian hydropower production might make it necessary for Norway to take into account the average hydropower production potential in the reports on the fulfilment of the indicative target."

5. Andre synspunkter

Direktivforslaget har gjennom hele prosessen vært på høring hos relevante aktører. Høringsinstansene var av den klare oppfatning at direktivet bør innlemmes i EØS-avtalen.

6. Administrative, økonomiske, budsjettmessige og rettslige konsekvenser

Direktiv 2001/77/EF vil kreve visse administrative oppgaver som forsterkede rapporterings forpliktelser overfor ESA. Dette kan medføre noen budsjettmessige og økonomiske konsekvenser.

7. Konklusjon

EØS-komiteen besluttet 8. juli 2005 at direktiv 2001/77/EF skal innlemmes i EØS-avtalen og innen 6 måneder må landene foreta de nødvendige lovendringer. Island har indikert et slikt behov. Direktivet kan da tre i kraft i EØS ved årsskiftet 2005/2006.,

